

Svet
Evropske unije

Bruselj, 15. november 2022
(OR. en)

13109/22

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0165 (NLE)

SOC 541
EMPL 372
ECOFIN 955
EDUC 335
JEUN 151
GENDER 156
ANTIDISCRIM 103

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: SKLEP SVETA o smernicah za politike zaposlovanja držav članic

SKLEP SVETA (EU) 2022/...

z dne ...

o smernicah za politike zaposlovanja držav članic

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 148(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta¹,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²,

po posvetovanju z Odborom regij,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje³,

ob upoštevanju naslednjega:

¹ Mnenje z dne 18. oktobra 2022 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

² Mnenje z dne 21. septembra 2022 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

³ Mnenje z dne 21. oktobra 2022 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

- (1) Države članice in Unija si prizadevajo za razvoj usklajene strategije zaposlovanja ter zlasti za spodbujanje kvalificirane, usposobljene in prilagodljive delovne sile in trgov dela, ki so usmerjeni v prihodnost in se odzivajo na gospodarske spremembe, da bi dosegle cilje polne zaposlenosti in socialnega napredka, uravnoteženo rast, visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja, kot določa člen 3 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). Države članice ob upoštevanju nacionalnih praks glede odgovornosti socialnih partnerjev obravnavajo spodbujanje zaposlovanja kot zadevo skupnega pomena in usklajujejo svoje delovanje v zvezi s tem v okviru Sveta.

- (2) Unija se bori proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok, kot določa člen 3 PEU. Pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti Unija upošteva zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti revščini in socialni izključenosti, visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja, kot določa člen 9 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

- (3) Unija je v skladu s PDEU razvila in uvedla instrumente za usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja. Kot del navedenih instrumentov smernice za politike zaposlovanja držav članic (v nadaljnjem besedilu: smernice), določene v Prilogi k temu sklepu, skupaj s širšimi smernicami ekonomskih politik držav članic in Unije, določenimi v Priporočilu Sveta (EU) 2015/1184¹, sestavljajo integrirane smernice. Države članice in Unijo usmerjajo pri izvajanju politik, pri tem pa odražajo soodvisnost držav članic. Nastali sklop usklajenih evropskih in nacionalnih politik in reform naj bi zagotavljal ustrezno splošno trajnostno kombinacijo ekonomskih in socialnih politik ter politik zaposlovanja, s katero bi morali doseči pozitivne učinke prelivanja za trge dela in družbo na splošno ter se učinkovito odzvati na posledice pandemije COVID-19, vojno agresijo Rusije proti Ukrajini in naraščajoče življenjske stroške.
- (4) Za pospešitev gospodarskega in socialnega napredka, lažji zeleni in digitalni prehod ter zagotovitev vključujočih, konkurenčnih in odpornih trgov dela v Uniji bi morale države članice spodbujati kakovostno izobraževanje, usposabljanje, izpopolnjevanje in preusposabljanje, pa tudi vseživljenjsko učenje, v prihodnost usmerjeno poklicno izobraževanje in usposabljanje ter boljše poklicne priložnosti s krepitvijo povezav med izobraževalnim sistemom in trgom dela ter priznavanjem spretnosti, znanja in kompetenc, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem.

¹ Priporočilo Sveta (EU) 2015/1184 z dne 14. julija 2015 o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Evropske unije (UL L 192, 18.7.2015, str. 27).

- (5) Smernice so skladne s Paktom za stabilnost in rast, obstoječo zakonodajo Unije in različnimi pobudami Unije, vključno z Direktivo Sveta 2001/55/ES¹, priporočili Sveta z dne 10. marca 2014², 15. februarja 2016³, 19. decembra 2016⁴, 15. marca 2018⁵, 22. maja 2018⁶, 22. maja 2019⁷, 8. novembra 2019⁸, 30. oktobra 2020⁹,

-
- ¹ Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L 212, 7.8.2001, str. 12).
- ² Priporočilo Sveta z dne 10. marca 2014 o okviru za kakovost pripravništev (UL C 88, 27.3.2014, str. 1).
- ³ Priporočilo Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 67, 20.2.2016, str. 1).
- ⁴ Priporočilo Sveta z dne 19. decembra 2016 z naslovom „Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle“ (UL C 484, 24.12.2016, str. 1).
- ⁵ Priporočilo Sveta z dne 15. marca 2018 o evropskem okviru za kakovostna in učinkovita vajeništva (UL C 153, 2.5.2018, str. 1).
- ⁶ Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (UL C 189, 4.6.2018, str. 1).
- ⁷ Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (UL C 189, 5.6.2019, str. 4).
- ⁸ Priporočilo Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite (UL C 387, 15.11.2019, str. 1).
- ⁹ Priporočilo Sveta z dne 30. oktobra 2020 o Mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade in nadomestitvi Priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino (UL C 372, 4.11.2020, str. 1).

24. novembra 2020¹, 29. novembra 2021² in 16. junija 2022³, Priporočilom Komisije (EU) 2021/402⁴, Priporočilom Sveta (EU) 2021/1004⁵, Resolucijo Sveta z dne 26. februarja 2021⁶, Sporočilom Komisije z dne 9. decembra 2021 z naslovom „Ustvarjanje gospodarstva po meri ljudi: akcijski načrt za socialno gospodarstvo“, Sklepom (EU) 2021/2316 Evropskega parlamenta in Sveta⁷, Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o ustreznih minimalnih plačah v Evropski uniji in Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb in s tem povezanih ukrepah

-
- ¹ Priporočilo Sveta z dne 24. novembra 2020 o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (UL C 417, 2.12.2020, str. 1).
 - ² Priporočilo Sveta z dne 29. novembra 2021 o pristopih kombiniranega učenja za visokokakovostno in vključujoče primarno in sekundarno izobraževanje (UL C 504, 14.12.2021, str. 21).
 - ³ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o evropskem pristopu k mikrodokazilom za vseživljenjsko učenje in zaposljivost 2022/C 243/02 (UL C 243, 27.6.2022, str. 10), Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o individualnih učnih računih 2022/C 243/03 (UL C 243, 27.6.2022, str. 26) in Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost (UL C 243, 27.6.2022, str. 35).
 - ⁴ Priporočilo Komisije (EU) 2021/402 z dne 4. marca 2021 o učinkoviti aktivni podpori zaposlovanju (EASE) po krizi zaradi COVID-19 (UL L 80, 8.3.2021, str. 1).
 - ⁵ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).
 - ⁶ Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030) (UL C 66, 26.2.2021, str. 1).
 - ⁷ Sklep (EU) 2021/2316 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. decembra 2021 o evropskem letu mladih (2022) (UL L 462, 28.12.2021, str. 1).

- (6) Evropski semester združuje različne instrumente v krovni okvir za integrirano večstransko usklajevanje in nadzor ekonomskih politik in politik zaposlovanja v Uniji. Ob prizadevanju za okoljsko trajnostnost, produktivnost, pravičnost in makroekonomsko stabilnost evropski semester vključuje načela evropskega stebra socialnih pravic in njegovo orodje za spremljanje, in sicer pregled socialnih kazalnikov, ter določa tesno sodelovanje s socialnimi partnerji, civilno družbo in drugimi deležniki. Podpira uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja. Ekonomske politike in politike zaposlovanja Unije in držav članic bi morale biti povezane s pravičnim preходом Evrope na podnebno nevtralno, okoljsko trajnostno in digitalno gospodarstvo, krepiti konkurenčnost, zagotavljati ustrezne delovne pogoje, spodbujati inovacije, socialno pravičnost in enake možnosti ter navzgor usmerjeno socialno-ekonomsko konvergenco ter preprečevati neenakosti in regionalne razlike.

- (7) Podnebne spremembe in drugi z okoljem povezani izzivi, potreba po pospešitvi energetske neodvisnosti, socialno pravičen in pošten zeleni prehod ter zagotovitev odprte strateške avtonomije Evrope, globalizacija, digitalizacija, umetna inteligenca, povečanje dela na daljavo, platformno gospodarstvo in demografske spremembe korenito preobrazajo evropska gospodarstva in družbe. Unija in njene države članice bi morale med seboj sodelovati, da bi učinkovito in proaktivno obravnavale te strukturne spremembe, ter po potrebi prilagoditi obstoječe sisteme in povezane politike, pri tem pa bi se morale zavedati tesne soodvisnosti gospodarstev in trgov dela držav članic. Za to so potrebni usklajeni, ambiciozni in učinkoviti ukrepi politik tako na ravni Unije kot na nacionalni ravni ob priznavanju vloge socialnih partnerjev, in sicer v skladu s PDEU in določbami Unije o ekonomskem upravljanju ter ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic.

Taki ukrepi bi morali zajemati spodbujanje trajnostnih naložb, obnovljeno zavezanost reformam, ki se izvajajo v ustreznem zaporedju in pospešujejo trajnostno in vključujočo gospodarsko rast, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, spodbujanje produktivnosti, ustreznih delovnih pogojev, socialne in teritorialne kohezije, navzgor usmerjene socialno-ekonomske konvergence, odpornosti ter uresničevanje fiskalne odgovornosti, in sicer ob podpori iz obstoječih programov financiranja Unije, zlasti mehanizma za okrevanje in odpornost vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta¹ in skladov kohezijske politike, vključno z Evropskim socialnim skladom plus, vzpostavljenim z Uredbo (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta² in Evropskim skladom za regionalni razvoj, ki ga ureja Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta³, ter Sklada za pravični prehod, vzpostavljenim z Uredbo (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta⁴. Ukrepi politike bi morali združevati ukrepe na strani ponudbe in povpraševanja, pri tem pa upoštevati njihov učinek na gospodarstvo, okolje in zaposlovanje ter socialni učinek.

¹ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

² Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013 (UL L 231, 30.6.2021, str. 21).

³ Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu (UL L 231, 30.6.2021, str. 60).

⁴ Uredba (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod (UL L 231, 30.6.2021, str. 1).

- (8) Evropski parlament, Svet in Komisija so razglasili evropski steber socialnih pravic¹. Steber določa dvajset načel in pravic v podporo dobro delujočim in pravičnim trgom dela ter sistemom socialnega varstva, ki so razvrščeni v tri kategorije: enake možnosti in dostop do trga dela, pravični delovni pogoji ter socialna zaščita in vključevanje. Načela in pravice usmerjajo strategijo Unije in zagotavljajo, da so prehod na podnebno nevtralnost in okoljsko trajnostnost, digitalizacija in demografske spremembe socialno pravični in pošteni ter ohranjajo teritorialno kohezijo. Evropski steber socialnih pravic je s spremljajočim pregledom socialnih kazalnikov referenčni okvir za spremljanje uspešnosti držav članic na področju zaposlovanja in socialnih zadev, za pospeševanje reform na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter za usklajevanje „socialne“ in „tržne“ razsežnosti v današnjem sodobnem gospodarstvu, vključno s spodbujanjem socialnega gospodarstva. Komisija je 4. marca 2021 predložila akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (v nadaljnjem besedilu: akcijski načrt), ki vključuje ambiciozne, a dosegljive krovne cilje in dopolnilne podcilje za leto 2030 na področjih zaposlovanja, znanj in spretnosti, izobraževanja in zmanjšanja revščine ter revidirani pregled socialnih kazalnikov.

¹ Medinstitucionalna razglasitev evropskega stebra socialnih pravic (UL C 428, 13.12.2017, str. 10).

- (9) Voditelji držav ali vlad so 8. maja 2021 na socialnem vrhu v Portu priznali, da je evropski steber socialnih pravic temeljni del okrevanja, pri čemer so navedli, da bo njegovo izvajanje okrepilo prizadevanja Unije za digitalni, zeleni in pravični prehod ter prispevalo k doseganju navzgor usmerjene socialne in ekonomske konvergence ter reševanju demografskih izzivov. Poudarili so, da so socialna razsežnost, socialni dialog in dejavna udeležba socialnih partnerjev bistveni del visoko konkurenčnega socialnega tržnega gospodarstva. Menili so, da akcijski načrt določa koristne smernice za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic, med drugim na področjih zaposlovanja, znanj in spretnosti, zdravja in socialne zaščite. Pozdravili so nove krovne cilje Unije za leto 2030 v zvezi z zaposlovanjem (zaposlenega naj bi bilo vsaj 78 % prebivalstva v starosti od 20 do 64 let), znanji in spretnosti (vsako leto naj bi se vsaj 60 % vseh odraslih udeležilo usposabljanj) in zmanjšanjem revščine (za vsaj 15 milijonov oseb, vključno s petimi milijoni otrok) ter revidirani pregled socialnih kazalnikov, saj bodo pripomogli k spremljanju napredka pri izvajanju načel evropskega stebra socialnih pravic znotraj okvira za usklajevanje politik v kontekstu evropskega semestra. Poleg tega so bile v Socialni zavezi iz Porta države članice pozvane k določitvi ambicioznih nacionalnih ciljev, ki bi morali ob upoštevanju izhodiščnega položaja posamezne države ustrezno prispevati k doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030. V Portu so voditelji držav ali vlad navedli, da bo v času, ko bo Evropa postopoma okrevala po pandemiji COVID-19, prednostna naloga premik z zaščite obstoječih delovnih mest na ustvarjanje novih delovnih mest in izboljšanje njihove kakovosti, hkrati pa so poudarili, da bo izvajanje načel evropskega stebra socialnih pravic bistveno za zagotovitev številnejših in boljših delovnih mest za vse v okviru vključujočega okrevanja.

Poudarili so zavezanost enotnosti in solidarnosti, s čimer je mišljeno tudi zagotavljanje enakih možnosti za vse in skrb, da nihče ne ostane prezrt. Potrdili so svojo odločenost, izraženo v strateški agendi Evropskega sveta 2019–2024, glede nadaljnjega poglobljanja izvajanja evropskega stebra socialnih pravic na ravni Unije in na nacionalni ravni ob ustreznem upoštevanju delitve pristojnosti ter načel subsidiarnosti in sorazmernosti. Poleg tega so poudarili, da je treba tudi na najvišji ravni pozorno spremljati napredek pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030.

- (10) Po ruski invaziji na Ukrajino je Evropski svet v sklepih z dne 24. februarja 2022 obsodil dejanja Rusije, katerih namen je ogrožanje evropske in svetovne varnosti in stabilnosti, ter izrazil solidarnost z ukrajinskim prebivalstvom, pri čemer je poudaril kršitve mednarodnega prava in načel Ustanovne listine Združenih narodov. V sedanjih razmerah je glede na obseg prihoda beguncev in razseljenih oseb potrebna začasna zaščita, kot jo zagotavlja Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382¹, s katerim se aktivira Direktiva 2001/55/ES. To razseljenim osebam iz Ukrajine omogoča, da po vsej Uniji uživajo harmonizirane pravice, ki zagotavljajo ustrezno raven varstva. Z udeležbo na evropskih trgih dela lahko prispevajo h krepitvi gospodarstva Unije ter pomagajo svoji državi in ljudem doma. V prihodnosti lahko pridobljene izkušnje ter znanja in spretnosti prispevajo k obnovi Ukrajine. Začasna zaščita otrokom in najstnikom brez spremstva zagotavlja pravico do zakonitega skrbništva ter dostop do vzgoje in izobraževanja. Države članice bi morale v oblikovanje, izvajanje in ocenjevanje ukrepov politik, namenjenih reševanju izzivov s področja zaposlovanja ter znanj in spretnosti, med drugim glede priznavanja kvalifikacij, ki so posledica vojne agresije Rusije proti Ukrajini, vključiti socialne partnerje. Socialni partnerji imajo ključno vlogo pri blaženju posledic vojne v smislu ohranjanja zaposlenosti in proizvodnje.

¹ Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu člena 5 Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (UL L 71, 4.3.2022, str. 1).

- (11) Pri reformah trga dela, ki vključujejo tudi nacionalne mehanizme določanja plač, bi bilo treba upoštevati nacionalne prakse socialnega dialoga in avtonomijo socialnih partnerjev, da bi zagotovili pravične plače, ki omogočajo dostojen življenjski standard in trajnostno rast ter navzgor usmerjeno socialno-ekonomsko konvergenco. Poleg tega bi morale reforme omogočiti potreben manevrski prostor za široko obravnavo socialno-ekonomskih dejavnikov, vključno z napredkom glede trajnostnosti, konkurenčnosti, inovacij, ustvarjanja kakovostnih delovnih mest, delovnih pogojev, revščine zaposlenih, izobraževanja, usposabljanja, znanj in spretnosti, javnega zdravja in socialnega vključevanja ter realnih dohodkov. V tem smislu mehanizem za okrevanje in odpornost ter drugi skladi Unije podpirajo države članice pri izvajanju reform in naložb, ki so v skladu s prednostnimi nalogami Unije, s čimer povečujejo trajnostnost in odpornost evropskih gospodarstev in družb ter njihovo pripravljenost na zeleni in digitalni prehod in na razmere po pandemiji COVID-19. Vojna agresija Rusije proti Ukrajini je dodatno zaostila že obstoječe socialno-ekonomske izzive, ki jih je povzročila kriza zaradi pandemije COVID-19. Države članice in Unija bi morale še naprej zagotavljati blažitev socialnih posledic ter posledic za zaposlovanje in gospodarstvo ter socialno pravičen in pošten prehod, tudi ob upoštevanju, da bosta okrepljena odprta strateška avtonomija in pospešen zeleni prehod pomagala zmanjšati odvisnost od uvoza energije in drugih strateških proizvodov in tehnologij, zlasti iz Rusije. Bistvena sta krepitev odpornosti ter zagotavljanje vključujoče in odporne družbe, v kateri so ljudje zaščiteni in sposobni predvideti in obvladati spremembe ter lahko aktivno sodelujejo v družbi in gospodarstvu.

Kot je poudarjeno v Priporočilu Komisije (EU) 2021/402 in v Priporočilu Sveta z dne 16. junija 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost, je za podporo prehajanju na trgu dela, tudi v luči zelenega in digitalnega prehoda, potreben skladen sklop aktivnih politik trga dela, ki ga sestavljajočasne spodbude za zaposlovanje in prehajanje, politike znanj in spretnosti ter izboljšane službe za zaposlovanje. Spodbujati bi bilo treba dostojne delovne pogoje, vključno z zdravjem in varnostjo pri delu, ter telesno in duševno zdravje delavcev.

- (12) Odpraviti bi bilo treba vse oblike diskriminacije, zagotoviti enakost spolov in podpreti zaposlovanje mladih. Zagotoviti bi bilo treba enak dostop in priložnosti za vse ter zmanjšati revščino in socialno izključenost, zlasti med otroki, invalidi in Romi, predvsem z zagotavljanjem učinkovitega delovanja trgov dela ter ustreznih in vključujočih sistemov socialne zaščite, kot so določeni v Priporočilu Sveta z dne 8. novembra 2019, pa tudi z odpravo ovir za udeležbo v vključujočem in v prihodnost usmerjenem izobraževanju, usposabljanju, vseživljenjskem učenju in na trgu dela, med drugim z naložbami v vzgojo in varstvo predšolskih otrok v skladu z evropskim jamstvom za otroke ter v digitalna in zelena znanja in spretnosti. Še zlasti pomemben je pravočasen in enak dostop do cenovno dostopne dolgotrajne oskrbe in zdravstvenih storitev, vključno s preventivnimi ukrepi in spodbujanjem zdravja, tudi v luči pandemije COVID-19, ki je izbruhnila leta 2020, in glede na staranje družbe. Še bolj bi bilo treba izkoristiti potencial invalidov, da prispevajo h gospodarski rasti in socialnemu razvoju. Na delovnih mestih po vsej Uniji se pojavljajo novi ekonomski in poslovni modeli, spreminjajo pa se tudi delovna razmerja. Države članice bi morale zagotoviti, da se z delovnimi razmerji, ki izvirajo iz novih oblik dela, evropski socialni model ohrani in še okrepi.

- (13) Integrirane smernice bi morale biti podlaga za priporočila za posamezne države, ki jih Svet lahko naslovi na države članice. Države članice morajo v celoti izkoristiti svoje vire REACT-EU, vzpostavljene z Uredbo (EU) 2020/2221 Evropskega parlamenta in Sveta¹, ki krepi sklade kohezijske politike za obdobje 2014–2020 in Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD) do leta 2023. Uredba (EU) 2020/2221 je bila zaradi trenutne ukrajinske krize še dodatno dopolnjena z Uredbo (EU) 2022/562 Evropskega parlamenta in Sveta² in z dodatno spremembo Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta³ glede večjega predfinanciranja za REACT-EU ter z novim stroškom na enoto, da bi se pripomoglo k hitrejšemu vključevanju ljudi, ki zapuščajo Ukrajino in vstopajo v Unijo, kot določa Uredba (EU) 2022/613 Evropskega parlamenta in Sveta⁴.

¹ Uredba (EU) 2020/2221 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013, kar zadeva dodatne vire in ureditev izvrševanja, da se zagotovi pomoč za spodbujanje odprave posledic krize v okviru pandemije COVID-19 in njenih socialnih posledic ter za pripravo zelenega, digitalnega in odpornega okrevanja družbe in gospodarstva (REACT-EU) (UL L 437, 28.12.2020, str. 30).

² Uredba (EU) 2022/562 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. aprila 2022 o spremembi uredb (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 223/2014 v zvezi s kohezijskim ukrepom za begunce v Evropi (CARE) (UL L 109, 8.4.2022, str. 1).

³ Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

⁴ Uredba (EU) 2022/613 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. aprila 2022 o spremembi uredb (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 223/2014 v zvezi z večjim predhodnim financiranjem iz virov REACT-EU in uvedbo stroškov na enoto (UL L 115, 13.4.2022, str. 38).

Poleg tega bi morale države članice v programskem obdobju 2021–2027 v celoti izkoristiti Evropski socialni sklad plus, Evropski sklad za regionalni razvoj, mehanizem za okrevanje in odpornost, in druge sklade Unije, vključno s Skladom za pravični prehod, ter programom InvestEU, vzpostavljenim z Uredbo (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta¹, da bi spodbudile kakovostno zaposlovanje in socialne naložbe, se borile proti revščini, socialni izključenosti in diskriminaciji ter zagotovile dostopnost, možnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje delovne sile, vseživljenjsko učenje ter visokokakovostno izobraževanje in usposabljanje za vse, vključno z digitalno pismenostjo, znanji in spretnostmi, da bi jih opremili z znanjem in kvalifikacijami, potrebnimi za digitalno in zeleno gospodarstvo. Države članice morajo prav tako v celoti izkoristiti Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce, vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/691 Evropskega parlamenta in Sveta², in tako podpreti delavce, ki so postali presežni zaradi velikih prestrukturiranj, povezanih na primer s pandemijo COVID-19, socialno-ekonomskih preobrazb, ki so posledica globalnih trendov, ter tehnoloških in okoljskih sprememb. Čeprav so integrirane smernice naslovljene na države članice in Unijo, bi se morale izvajati v partnerstvu z vsemi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi ter tesnem sodelovanju s parlamenti, socialnimi partnerji in predstavniki civilne družbe.

¹ Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 (UL L 107, 26.3.2021, str. 30).

² Uredba (EU) 2021/691 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce (ESPG) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1309/2013 (UL L 153, 3.5.2021, str. 48).

- (14) Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito morata v skladu s svojimi pooblastili na podlagi Pogodb spremljati izvajanje zadevnih politik glede na smernice za politike zaposlovanja. Navedena odbora in druga pripravljalna telesa Sveta, vključena v usklajevanje ekonomskih in socialnih politik, morajo tesno sodelovati. Ohraniti bi bilo treba dialog med Evropskim parlamentom, Svetom in Komisijo o politikah, zlasti v zvezi s smernicami za politike zaposlovanja držav članic.
- (15) Opravljeno je bilo posvetovanje z Odborom za socialno zaščito –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Sprejmejo se smernice za politike zaposlovanja držav članic (v nadaljnjem besedilu: smernice), kot so določene v Prilogi. Smernice so del integriranih smernic.

Člen 2

Države članice upoštevajo smernice pri svojih politikah zaposlovanja in reformnih programih, o katerih poročajo v skladu s členom 148(3) PDEU.

Člen 3

Ta sklep je naslovljen na države članice.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik/predsednica

PRILOGA

Smernica 5: Spodbujanje povpraševanja po delovni sili

Države članice bi morale dejavno spodbujati trajnostno socialno tržno gospodarstvo ter olajševati in podpirati naložbe v ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, tudi z izkoriščanjem potenciala v zvezi z digitalnim in zelenim prehodom, glede na krovni cilj Unije za leto 2030 v zvezi z zaposlovanjem. V ta namen bi morale zmanjšati ovire, s katerimi se podjetja soočajo pri zaposlovanju, spodbujati odgovorno podjetništvo in resnično samozaposlovanje ter zlasti podpirati ustanavljanje in rast mikro, malih in srednjih podjetij, med drugim z dostopom do financiranja. Države članice bi morale dejavno spodbujati razvoj socialnega gospodarstva in v celoti izkoristiti njegov potencial, pospeševati socialne inovacije in socialna podjetja ter podpirati poslovne modele, ki ustvarjajo kakovostne zaposlitvene možnosti in socialne koristi, predvsem na lokalni ravni, zlasti v krožnem gospodarstvu in na območjih, ki jih je zaradi njihove sektorske specializacije najbolj prizadel prehod na zeleno gospodarstvo.

Po pandemiji COVID-19 bi morale tudi dobro zasnovane sheme skrajšanega delovnega časa in podobne ureditve olajšati in podpreti procese prestrukturiranja, poleg ohranjanja zaposlenosti, kadar je to ustrezno, ter s tem prispevati k modernizaciji gospodarstva, med drugim z razvojem povezanih znanj in spretnosti. Razmisliti bi bilo treba o dobro zasnovanih spodbudah za zaposlovanje in prehajanje ter ukrepih za izpopolnjevanje in preusposabljanje, da se podprejo ustvarjanje delovnih mest in prehajanja v celotnem delovnem življenju ter reši problem pomanjkanja delovne sile ter znanj in spretnosti, tudi glede na digitalni in zeleni prehod, demografske spremembe, ter vpliv vojne agresije Rusije proti Ukrajini.

Obdavčitev bi bilo treba z dela preusmeriti na druge vire, ki bolj podpirajo zaposlovanje in vključujočo rast ter so usklajeni s podnebnimi in okoljskimi cilji, ob upoštevanju prerazdelitvenega učinka davčnega sistema in njegovih učinkov na udeležbo žensk na trgu dela, obenem pa zavarovati prihodke za ustrezno socialno zaščito in odhodke, ki pospešujejo rast.

Države članice, tudi tiste z zakonsko določenimi minimalnimi plačami, bi morale spodbujati kolektivna pogajanja pri določanju plač in zagotoviti učinkovito vključenost socialnih partnerjev na pregleden in predvidljiv način ter tako omogočiti ustrezno prilagajanje plač spremembam produktivnosti in spodbujati pravične plače za dostojen življenjski standard, pri čemer bi morale posebno pozornost nameniti skupinam z nižjimi in srednjimi dohodki, da se okrepi navzgor usmerjena socialno-ekonomska konvergenca. Mehanizmi določanja plač bi morali upoštevati socialno-ekonomske razmere, vključno z rastjo zaposlovanja, konkurenčnostjo ter razvojem v regijah in sektorjih. Države članice in socialni partnerji bi morali ob spoštovanju nacionalnih praks in avtonomije socialnih partnerjev zagotoviti, da bodo imeli vsi delavci ustrezne plače, tako da bodo neposredno ali posredno zaščiteni na podlagi kolektivnih pogodb ali ustreznih zakonsko določenih minimalnih plač, pri čemer je treba upoštevati njihov vpliv na konkurenčnost, ustvarjanje delovnih mest in revščino zaposlenih.

Smernica 6: Krepitev ponudbe delovne sile in izboljšanje dostopa do zaposlitve ter vseživljenjskega pridobivanja znanj in spretnosti ter kompetenc

V kontekstu digitalnega in zelenega prehoda, demografskih sprememb in vojne agresije Rusije proti Ukrajini bi morale države članice spodbujati trajnostnost, produktivnost, zaposljivost in človeški kapital, pri tem pa si prizadevati za vseživljenjsko pridobivanje znanj in spretnosti ter kompetenc ter se odzivati na sedanje in prihodnje potrebe trga dela, glede na krovni cilj Unije za leto 2030 v zvezi s znanji in spretnostmi. Države članice bi morale prav tako posodobiti svoje sisteme izobraževanja in usposabljanja ter vlagati vanje, da bi zagotovile visokokakovostno in vključujoče izobraževanje, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ter dostop do digitalnega učenja, jezikovnega usposabljanja (na primer v primeru beguncev, tudi iz Ukrajine) in pridobivanja podjetniških znanj in spretnosti. Sodelovati bi morale s socialnimi partnerji, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, podjetji in drugimi deležniki, da se odpravijo strukturne pomanjkljivosti sistemov izobraževanja in usposabljanja ter izboljšata njihova kakovost in ustreznost glede na potrebe trga dela, tudi zaradi omogočanja zelenega in digitalnega prehoda ter odprave obstoječih neskladij v znanjih in spretnostih ter preprečevanja novih pomanjkanj znanj in spretnosti, zlasti za dejavnosti, povezane z načrtom REPowerEU, kot so uvajanje energije iz obnovljivih virov ali prenova stavb.

Posebno pozornost bi bilo treba nameniti izzivom učiteljskega poklica, med drugim z vlaganjem v digitalne kompetence učiteljev in mentorjev. Sistemi izobraževanja in usposabljanja bi morali vsem učečim se zagotavljati ključne kompetence, vključno z osnovnimi in digitalnimi znanji in spretnostmi ter prečnimi kompetencami, saj se jih tako opremi za prilagodljivost in odpornost za celotno življenje, obenem pa zagotoviti, da bodo učitelji usposobljeni za spodbujanje teh kompetenc pri učečih. Države članice bi morale delovno sposobne odrasle podpirati pri dostopu do usposabljanja ter povečati spodbujanje posameznikov in njihovo motivacijo za iskanje usposabljanj, po potrebi tudi z individualnimi pravicami do usposabljanja, kot so individualni učni računi, in zagotavljanjem njihove prenosljivosti med poklicnimi prehodi ter z zanesljivim sistemom ocenjevanja kakovosti usposabljanja. Preučiti bi morale uporabo mikrodokazil v podporo vseživljenjskemu učenju in zaposljivosti. Vsem bi morale omogočiti, da predvidijo potrebe trga dela in se jim bolje prilagodijo, zlasti s stalnim izpopolnjevanjem in preusposabljanjem ter zagotavljanjem integriranega svetovalnega dela, da bi podprle pravičen in pošten prehod za vse, okrepile družbene rezultate, obravnavale pomanjkanje delovne sile in neskladja v znanjih in spretnostih, izboljšale splošno odpornost gospodarstva na pretrese in olajšale morebitne prilagoditve.

Države članice bi morale spodbujati enake možnosti za vse z odpravo neenakosti v sistemih izobraževanja in usposabljanja. Zlasti bi bilo treba otrokom zagotoviti dostop do cenovno dostopne in kakovostne vzgoje in varstva predšolskih otrok v skladu z evropskim jamstvom za otroke. Države članice bi morale na splošno zvišati ravni izobrazbe, zmanjšati število mladih, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, podpirati dostop otrok iz prikrajšanih skupin in oddaljenih območij do izobraževanja, povečati privlačnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter podpirati dostop do terciarnega izobraževanja in dosego terciarne izobrazbe, mladim olajšati prehod iz izobraževanja v zaposlitev s kakovostnimi pripravništvimi in vajeništvimi ter povečati udejstvovanje odraslih v nenehnem učenju, predvsem tistih iz prikrajšanih okolij in najmanj usposobljenih. Ob upoštevanju novih zahtev digitalnih, zelenih in starajočih se družb bi države članice morale okrepiti učenje na delovnem mestu v svojih sistemih poklicnega izobraževanja in usposabljanja, tudi s kakovostnim in učinkovitim vajeništvom, ter povečati število diplomantov, zlasti žensk, s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike tako na ravni poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot v terciarnem izobraževanju. Države članice bi morale poleg tega povečati ustreznost terciarnega izobraževanja in po potrebi raziskav za trg dela, izboljšati spremljanje znanj in spretnosti ter napovedovanje potreb po znanjih in spretnostih, povečati preglednost znanj in spretnosti ter omogočiti primerljivost kvalifikacij, vključno s tistimi, ki so bile pridobljene v tujini, ter zagotoviti več priložnosti za priznavanje in vrednotenje znanj in spretnosti ter kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega izobraževanja in usposabljanja, tudi za begunce in osebe s statusomčasne zaščite. Nadgraditi in povečati bi morale ponudbo prožnega nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter udeležbo v njem. Države članice bi prav tako morale podpirati nizko usposobljene odrasle, da bi ti ostali ali postali dolgoročno zaposljivi, tako da poskrbijo za boljši dostop do kakovostnih učnih možnosti in za to, da se te možnosti tudi izkoristijo, in sicer z izvajanjem Priporočila Sveta z dne 19. decembra 2016 o poteh izpopolnjevanja, kar vključuje oceno znanj in spretnosti, ponudbo izobraževanja in usposabljanja, ki je usklajena s priložnostmi na trgu dela, ter vrednotenje in priznavanje pridobljenih znanj in spretnosti.

Države članice bi morale brezposelnim in neaktivnim osebam zagotoviti učinkovito, pravočasno, usklajeno in prilagojeno pomoč, ki temelji na podpori pri iskanju zaposlitve, usposabljanju, prekvalifikaciji in dostopu do drugih podpornih storitev, pri čemer bi morale posebno pozornost nameniti ranljivim skupinam in ljudem, ki sta jih še posebej prizadela zeleni in digitalni prehod ali pretresi na trgu dela. Da se znatno zmanjša in prepreči dolgotrajna in strukturna brezposelnost, bi bilo treba čim hitreje in najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti izvajati celovite strategije, ki zajemajo poglobljene individualne ocene brezposelnih oseb. Problem brezposelnosti mladih in mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo, bi bilo treba še naprej reševati s preprečevanjem zgodnjega opuščanja izobraževanja in usposabljanja ter strukturnimi izboljšavami prehoda iz šolanja v zaposlitev, med drugim s polnim izvajanjem okrepljenega jamstva za mlade, ki bi morale tudi podpreti kakovostne zaposlitvene možnosti za mlade v obdobju okrevanja po pandemiji. Poleg tega bi morale države članice okrepiti prizadevanja ter zlasti poudarjati, kako zeleni in digitalni prehod prinašata obnovljeno perspektivo za prihodnost ter priložnosti za zmanjševanje negativnega vpliva pandemije na mlade.

Države članice bi si morale prizadevati za odpravo ovir in odvratilnih dejavnikov za udeležbo na trgu dela ter zagotoviti spodbude zanjo, predvsem za osebe z nizkimi dohodki, prejemnike drugega dohodka v gospodinjstvu (pogosto ženske) in najbolj oddaljene od trga dela, vključno z osebami z migrantskim poreklom in marginaliziranimi Romi. Glede na veliko pomanjkanje delovne sile v nekaterih poklicih in sektorjih bi morale države članice prispevati h krepitvi ponudbe delovne sile, zlasti s spodbujanjem ustreznih plač in dostojnih delovnih pogojev ter učinkovitimi aktivnimi politikami trga dela, pri tem pa upoštevati vlogo socialnih partnerjev. Države članice bi morale tudi podpirati delovno okolje, prilagojeno invalidom, vključno s ciljno usmerjeno finančno podporo in storitvami, ki invalidom omogočajo udeležbo na trgu dela in v družbi.

Obravnavati bi bilo treba vrzel v stopnji delovne aktivnosti in plačilno vrzel med spoloma ter spolne stereotipe. Države članice bi morale zagotoviti enakost spolov in večjo udeležbo žensk na trgu dela, med drugim z zagotavljanjem enakih možnosti in poklicnega napredovanja ter odpravo ovir za dostop do vodstvenih položajev na vseh ravneh odločanja, pa tudi z obravnavo nasilja in nadlegovanja pri delu, ki je problem, ki prizadene predvsem ženske. Zagotoviti bi bilo treba enako plačilo za enako delo ali delo enake vrednosti ter preglednost plač. Spodbujati bi bilo treba usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja tako žensk kot moških, predvsem z omogočanjem cenovno dostopnih in kakovostnih storitev dolgotrajne oskrbe ter vzgoje in varstva predšolskih otrok. Države članice bi morale staršem in drugim osebam z obveznostmi oskrbe omogočiti dostop do ustreznega dopusta iz družinskih razlogov in prožnih ureditev dela, da bi lahko usklajevali poklicno, družinsko in zasebno življenje, ter spodbujati uravnoteženo uveljavljanje teh pravic med staršema.

Smernica 7: Izboljšanje delovanja trgov dela in učinkovitosti socialnega dialoga

Da bi imeli koristi od dinamične in produktivne delovne sile ter novih delovnih vzorcev in poslovnih modelov, bi morale države članice sodelovati s socialnimi partnerji v zvezi s pravičnimi, preglednimi in predvidljivimi delovnimi pogoji, pri tem pa uravnotežiti pravice in obveznosti. Zmanjšati in preprečiti bi morale segmentacijo trgov dela, se boriti proti neprijavljenemu delu in navidezni samozaposlitvi ter spodbujati prehod na zaposlitve za nedoločen čas. Predpisi o varstvu zaposlitve, delovno pravo in pristojne institucije bi morali zagotavljati ustrezno okolje za zaposlovanje in potrebno prožnost za delodajalce, da se lahko hitro prilagodijo spremembam v gospodarstvu, hkrati pa varovati pravice delavcev in zagotavljati socialno zaščito, ustrezno raven varnosti ter zdravo, varno in dobro prilagojeno delovno okolje za vse delavce. Spodbujanje uporabe prožnih ureditev dela, kot je delo na daljavo, lahko prispeva k višjim stopnjam zaposlenosti in bolj vključujočim trgov dela v kontekstu popandemičnega okolja. Hkrati je treba zagotoviti spoštovanje pravic delavcev v zvezi z delovnim časom, delovnimi pogoji, duševnim zdravjem na delovnem mestu ter usklajevanjem poklicnega in zasebnega življenja. Preprečiti bi bilo treba delovna razmerja, ki vodijo do prekarnih delovnih pogojev, tudi v primeru platformnih delavcev, zlasti nizko usposobljenih, in z bojem proti zlorabi atipičnih pogodb. V primeru nezakonite odpovedi bi bilo treba zagotoviti dostop do učinkovitega in nepristranskega reševanja sporov ter pravico do pravnega sredstva, vključno z ustrezno odškodnino, kadar je to ustrezno.

Cilj politik bi moral biti izboljšati in podpreti udeležbo na trgu dela, usklajevanje ponudbe in povpraševanja na njem ter prehode znotraj njega, tudi v prikrajšanih regijah. Države članice bi morale učinkovito aktivirati vse, ki lahko sodelujejo na trgu dela, in jim to udeležbo omogočiti, zlasti ranljive skupine, kot so nižje usposobljene osebe, invalidi, osebe z migrantskim poreklom, vključno z osebami, ki imajo status začasne zaščite, in marginalizirani Romi. Države članice bi morale povečati obseg in učinkovitost aktivnih politik trga dela, tako da bi jih bolje usmerile, povečale njihov domet in obseg ter jih bolje povezale s socialnimi storitvami, usposabljanjem in dohodkovno podporo za brezposelne med iskanjem zaposlitve na podlagi njihovih pravic in odgovornosti. Države članice bi morale povečati zmogljivost javnih služb za zaposlovanje, da bi zagotavljale pravočasno in prilagojeno pomoč iskalcem zaposlitve, se odzivale na sedanje in prihodnje potrebe trga dela ter izvajale upravljanje na podlagi uspešnosti, tudi s pomočjo digitalizacije.

Države članice bi morale brezposelnim zagotavljati ustrezna denarna nadomestila za brezposelnost za razumno obdobje ter v skladu z njihovimi prispevki in nacionalnimi pravili o upravičenosti. Denarna nadomestila za brezposelnost ne bi smela odvracati od hitre ponovne zaposlitve, dopolnjevati pa bi jih morale aktivne politike trga dela.

Ustrezno bi bilo treba podpreti mobilnost učečih se in delavcev, da se okrepijo njihova znanja in spretnosti ter poveča njihova zaposljivost ter izkoristi celoten potencial evropskega trga dela, hkrati pa tudi zagotoviti pravične pogoje za vse, ki opravljajo čezmejno dejavnost, in okrepi upravno sodelovanje med nacionalnimi upravami v zvezi z mobilnimi delavci ob podpori Evropskega organa za delo. Mobilnost delavcev v kritičnih poklicih ter čezmejnih, sezonskih in napotenih delavcev bi bilo treba podpreti v primeru začasnega zaprtja meja iz javnozdravstvenih razlogov.

Države članice bi si morale tudi prizadevati za ustvarjanje ustreznih pogojev za nove oblike dela, tako da izkoristijo njihov potencial za ustvarjanje delovnih mest, hkrati pa zagotovijo njihovo skladnost z obstoječimi socialnimi pravicami. Zato bi morale poskrbeti za svetovanje o pravicah in obveznostih, ki se uporabljajo pri atipičnih pogodbah in novih oblikah dela, kot je delo prek digitalnih platform. V zvezi s tem imajo lahko ključno vlogo socialni partnerji, ki bi jih morale države članice podpreti pri doseganju in zastopanju ljudi, ki opravljajo atipično in platformno delo. Države članice bi morale razmisliti tudi o zagotavljanju podpore pri izvrševanju (na primer v obliki smernic ali posebnega usposabljanja za delovne inšpektorate) v zvezi z izzivi, ki izhajajo iz novih oblik organizacije dela, kot so algoritemsko upravljanje, nadziranje podatkov ter stalno ali polstalno delo na daljavo.

Na podlagi obstoječih nacionalnih praks ter za učinkovitejši socialni dialog in boljše socialno-ekonomske rezultate, tudi v času krize, kot v primeru vojne agresije Rusije proti Ukrajini in višanja življenjskih stroškov, bi morale države članice zagotoviti pravočasno in tehtno vključenost socialnih partnerjev v oblikovanje in izvajanje zaposlitvenih, socialnih in, kjer je primerno, gospodarskih reform in politik, ter podpreti krepitev njihovih zmogljivosti. Države članice bi morale spodbujati socialni dialog in kolektivna pogajanja. Socialne partnerje bi bilo treba spodbujati k pogajanjem za kolektivne pogodbe in sklepanju takih pogodb v zadevah, ki so zanje relevantne, pri tem pa v celoti spoštovati njihovo avtonomijo in pravico do kolektivnih ukrepov.

Države članice bi morale po potrebi in na podlagi obstoječih nacionalnih praks upoštevati ustrezne izkušnje organizacij civilne družbe na področju zaposlovanja in socialnih vprašanj.

Smernica 8: Spodbujanje enakih možnosti za vse, krepitev socialne vključenosti in boj proti revščini

Države članice bi morale spodbujati trge dela, ki so vključujoči in odprti za vse, tako da uvedejo učinkovite ukrepe za boj proti vsem oblikam diskriminacije in spodbujanje enakih možnosti za vse, zlasti za skupine, ki so na trgu dela premalo zastopane, ob tem pa ustrezno upoštevajo regionalno in teritorialno razsežnost. Zagotoviti bi morale enako obravnavo pri zaposlovanju, socialni zaščiti, zdravstvenem varstvu, otroškem varstvu, dolgotrajni oskrbi, izobraževanju ter dostopu do blaga in storitev, tudi do stanovanj, ne glede na spol, raso ali etnično poreklo, vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost.

Države članice bi morale posodobiti sisteme socialne zaščite, da bi zagotovile ustrezno, uspešno, učinkovito in trajnostno socialno zaščito za vse v vseh življenjskih obdobjih ter tako povečale socialno vključenost in navzgor usmerjeno družbeno mobilnost, spodbudile udeležbo na trgu dela, podpirale socialne naložbe, se borile proti revščini in socialni izključenosti ter odpravljale neenakosti, tudi z oblikovanjem sistemov obdavčitve in sistemov socialnih prejemkov ter ocenjevanjem distribucijskega učinka politik. Z dopolnjevanjem splošnih pristopov s ciljno usmerjenimi se bo povečala učinkovitost sistemov socialne zaščite. Pri posodobitvi sistemov socialne zaščite bi si morali prizadevati tudi za izboljšanje njihove odpornosti na večplastne izzive. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti najranljivejšim gospodinjstvom, ki čutijo posledice zelenega in digitalnega prehoda ter naraščajočih stroškov energije.

Države članice bi morale razviti in povezati tri razsežnosti aktivnega vključevanja: ustrezno dohodkovno podporo, vključujoče trge dela in dostop do kakovostnih podpornih storitev, prilagojenih individualnim potrebam. Sistemi socialne zaščite bi morali zagotavljati ustrezno socialno pomoč v obliki minimalnega dohodka za vse osebe z nezadostnimi sredstvi ter krepiti socialno vključenost s podpiranjem in spodbujanjem ljudi, da aktivno sodelujejo na trgu dela in v družbi, med drugim s ciljno usmerjenimi socialnimi storitvami.

Razpoložljivost cenovno ugodnih, dostopnih in kakovostnih storitev, kot so vzgoja in varstvo predšolskih otrok, zunajšolsko varstvo, izobraževanje, usposabljanje, stanovanja ter zdravstvo in dolgotrajna oskrba, je temeljni pogoj za zagotavljanje enakih možnosti. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti boju proti revščini in socialni izključenosti, vključno z revščino zaposlenih, v skladu s krovnim ciljem Unije za leto 2030 v zvezi z zmanjšanjem revščine. Še posebej bi bilo treba s celovitimi in celostnimi ukrepi obravnavati revščino in socialno izključenost otrok, tudi z doslednim izvajanjem evropskega jamstva za otroke.

Države članice bi morale zagotoviti, da ima vsakdo, tudi otroci, dostop do kakovostnih osnovnih storitev. Ljudem v stiski ali v ranljivem položaju bi morale zagotoviti dostop do ustreznih socialnih stanovanj ali stanovanjske pomoči. Države članice bi morale zagotoviti čist in pravičen energetski prehod ter obravnavati energetska revščino kot vse izrazitejšo obliko revščine, ki jo povzroča naraščanje cen energije, kar je delno povezano z vojno agresijo Rusije proti Ukrajini, med drugim, kadar je to ustrezno, s ciljno usmerjenimi začasnimi ukrepi dohodkovne podpore ali prilagoditvijo obstoječih ukrepov podpore. Izvajati bi morale tudi vključujoče politike obnove stanovanj. Pri teh storitvah bi morale upoštevati specifične potrebe invalidov, vključno z dostopnostjo. Posebej bi se morale posvetiti problematiki brezdomstva. Države članice bi morale zagotoviti pravočasen dostop do cenovno dostopnega preventivnega in kurativnega kakovostnega zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe ter pri tem ohraniti dolgoročno vzdržnost.

V skladu z aktivacijo Direktive Sveta 2001/55/ES¹ bi morale države članice razseljenim osebam iz Ukrajine zagotoviti ustrezno raven varstva. Države članice bi morale za mladoletnike brez spremstva izvajati potrebne ukrepe. Otrokom bi bilo treba zagotoviti dostop do vzgoje in izobraževanja ter osnovnih storitev v skladu z evropskim jamstvom za otroke.

¹ Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L 212, 7.8.2001, str. 12).

Glede na vse daljšo življenjsko dobo in demografske spremembe bi morale države članice zagotoviti ustreznost in vzdržnost pokojninskih sistemov za delavce in samozaposlene, ter ob tem ženskam in moškim zagotoviti enake možnosti za pridobivanje in kopičenje pokojninskih pravic, tudi v okviru dodatnih pokojninskih shem, in jim tako zagotoviti ustrezne prihodke v starosti. Pokojninske reforme bi bilo treba podpreti s politikami, katerih cilj je zmanjšati razlike v pokojninah med spoloma, in ukrepi za podaljšanje poklicnega življenja, na primer z dvigom dejanske upokojitvene starosti, zlasti z olajšanjem udeležbe starejših na trgu dela, ter zagotoviti, da so skladne s strategijami aktivnega staranja. Države članice bi morale vzpostaviti konstruktiven dialog s socialnimi partnerji in drugimi zadevnimi deležniki ter omogočiti ustrezno postopno uvajanje reform.
